

1893

vēst. izziņa

LATVIJAS VALSTS ARHĪVS

Apvienotais arhīva fonds
"Demokrātiskā partija "Saimnieks"
un tās priekšteči"

Iestāšanās izziņa

1994 - 2004. g.

Vēsturiskā izziņa

I

Pēc Latvijas Tautas frontes (LTF) sairšanas daļa tās dalībnieku 1992.gada sākumā nolēma dibināt centrisku partiju. Februārī tika nodibināta iniciatīvas grupa, kuras uzdevums bija sagatavot jaundibināmās partijas kongresu gada beigās. Tika nodibināta Demokrātiskās centra partijas (DCP) pagaidu valde, lai risinātu ar topošās partijas dibināšanu saistītos jautājumus.

1992.gada 17.oktobrī notika DCP dibināšanas kongress, kas pieņēma partijas programmu un apstiprināja partijas statūtus. Par partijas mērķi tika pasludināta cilvēka individuālo spēju un interešu attīstīšana, demokrātisko spēku apvienošana, veidojot Latvijā eiropējiski tiesisku valsti un veicinot visu iedzīvotāju labklājību un progresu.¹ Par tuvākajiem uzdevumiem tika izvirzīti: "Latvijas neatkarības pilnīga atjaunošana, tās demokrātiskās iekārtas nostiprināšana, tiesiskas valsts veidošana, saskaņas sasniegšana starp dažādām iedzīvotāju grupām, politiskās un ekonomiskās stabilitātes veicināšana, Latvijas sociālā un kultūras uzplaukuma veicināšana".² DCP pasludināja, ka savu darbību tā balsta uz LTF un Demokrātiskā Centra (pastāvēja pirmskara Latvijas Republikas laikā līdz 1934.gadam) demokrātiskajām tradīcijām.³

Par partijas augstāko lēmēj institūciju tika pasludināts DCP kongress, kam bija tiesības:

- apstiprināt DCP statūtus un programmu un izdarīt tajā grozījumus;
- ievēlēt domi un revīzijas komisiju, kā arī atsaukt atsevišķus to locekļus; noklausīties pārskatus par to darbu;
- noteikt partijas politikas pamatlīnijas;
- apstiprināt partijas budžetu un ziņojumu par tā izpildi;
- pieņemt lēmumus par kandidātu izvirzīšanu Saeimas vēlēšanām.⁴

Kārtējos kongresus vienreiz gadā sasauca dome, kas bija galvenais partijas lēmējorgāns kongresu starplaikā. To ievēlēja uz vienu gadu 25 locekļu sastāvā. Domes darbā ar domes locekļu tiesībām bija tiesības

¹ LVA, 1893.f., 1.apr., 4.l., 1.lp.

² Turpat, 36.lp.

³ Turpat, 37.lp.

⁴ Turpat, 41.lp.

piedalīties arī DCP biedriem, kas bija Saeimas deputāti vai Ministru kabineta locekļi. Domes uzdevumos ietilpa:

- DCP vadīšana programmas, statūtu un kongresa lēmumu ietvaros;
- valdes ievēlēšana un tās darbības pārskata noklausīšanās;
- algoto darbinieku skaita un to apmaksas likmes noteikšana kongresa apstiprinātā budžeta ietvaros;
- partijas aparāta vadītāja un partijas preses redaktora apstiprināšana amatā;
- partijas politiskās taktikas noteikšana programmas ietvaros.⁵

Domes sēdes sasauca valde ne retāk kā reizi mēnesī. Dome bija tiesīga veidot pastāvīgas un pagaidu komisijas domes lēmumu sagatavošanai.

Kārtējos organizatoriskos un finansiālos jautājumus izlēma pastāvīgais domes darba orgāns- valde, kas pieņēma darbā un atlaida no darba aparāta darbiniekus. Valdi 5 cilvēku sastāvā ievēlēja dome, bet valdes priekšsēdētāju un viņa vietnieku ievēlēja valde pati. Valdes sēdes sasauca tās priekšsēdētājs.

Revīzijas komisiju ievēlēja kongress 3- 5 cilvēku sastāvā. Tās priekšsēdētāju un sekretāru ievēlēja valde no sava vidus. Par revīzijas komisijas locekli nedrīkstēja būt domes locekļi.⁶ Dažādu jautājumu sistemātiskai analīzei tika izveidotas attiecīgās komisijas, piemēram, politiskā u.c. Goda tiesa izskatīja iesniegumus par domstarpībām ētiskos jautājumos partijas biedru starpā. DCP darba koordinācijai tika izveidota starpnodeļu koordinācijas padome. Apmēram gadu darbojās DCP diskusiju klubs, kurā tika izskatītas tēmas par vēlēšanu loka paplašināšanas iespējām, brīvajām ekonomiskajām zonām, latviešu nacionālajām interesēm u.c. jautājumiem.

Republikas pakļautības pilsētās, pilsētu rajonos un rajonos, kur dzīvoja vai strādāja vismaz 5 DCP biedri, varēja tikt nodibinātas DCP nodaļas. Nodaļa bija juridiska persona ar savu zīmogu, kas patstāvīgi lēma par savu līdzekļu izmantošanu. Nodaļas augstākais lēmējorgāns bija kopsapulce, kas ievēlēja valdi un revidentu, kā arī noteica pilnvaru sadalījumu starp valdi un kopsapulci.⁷

Partija tika reģistrēta 1993.gada 19.martā.⁸

1993.gada 27.augusta DCP 3.kongresā tika nolemts, ka partijas nosaukums turpmāk būs Demokrātiskā partija (DP).⁹ Partijas

⁵ LVA, 1893.f., 1.apr., 4.l., 43.lp.

⁶ Turpat, 44.lp.

⁷ Turpat, 45.lp.

⁸ Turpat, 2.apr., 5.l., 1.lp.o.p.

⁹ Turpat, 16.l., 68.lp., 2.apr., 5.l., 1.lp.o.p.

pārreģistrācija notika 1993.gada 20.septembrī.¹⁰ Neilgi pirms partijas apvienošanās ar partiju "Saimnieks" DP rindās bija 411 biedru, kuri bija apvienoti 16 nodaļās un 2 organizācijās- "Decemviros" un Ķekavas organizācijā.¹¹ Partija piedalījās 5.Saeimas un 1994.gada pašvaldību vēlēšanās.

Politiskās organizācijas "Saimnieks" pirmsākums meklējams 1994.gada 19.martā. Līdz pārveidošanai par politisku partiju tās rindās bija iestājušies 135 dalībnieki.¹² 1994.gada 7.aprīlī organizācija tika reģistrēta.¹³ Politiskā organizācija "Saimnieks" par galveno organizācijas uzdevumu uzskatīja "rūpes par iedzīvotāju vajadzību apmierināšanu, saprātīgi un kvalificēti risinot ekonomiskos un sociālos uzdevumus valstī un Rīgas pilsētā". Organizācija iestājās par katra iedzīvotāja un uzņēmēja tiesisko aizsardzību un personisko drošību.¹⁴ Par darbības mērķi organizācija "Saimnieks" savos statūtos pasludināja "valsts neatkarības un tiesiskā pamata nostiprināšanu, tautas turību, drošību, sociālo stabilitāti un sakārtotu saimniecisko vidi, kurā katram paveras iespējas sasniegt labklājību".¹⁵

Par organizācijas "Saimnieks" augstāko lēmēj institūciju tika pasludināta tās biedru kopsapulce, kam bija jānotiek ne retāk kā reizi divos mēnešos. Kopsapulci bija tiesīga sasaukt valde. Kopsapulce bija tiesīga:

- pieņemt lēmumu par organizācijas dibināšanu, likvidāciju vai reorganizāciju;
- pieņemt un grozīt tās statūtus;
- ievēlēt valdi un revīzijas komisiju;
- mainīt biedra naudas apmērus;
- pieņemt lēmumus par koalīciju veidošanu ar citu organizāciju vai partiju deputātiem.¹⁶

Valdei, kuru ievēlēja uz 1 gadu, vajadzēja:

- nodrošināt organizācijas programmas un kopsapulces lēmumu izpildi;
- apstiprināt organizācijas budžetu, pieņemt un atbrīvot no darba algotos darbiniekus, nosakot viņu algu apmērus;
- ne retāk, kā reizi 6 mēnešos, sniegt pārskatu kopsapulcei par organizācijas finansiālo stāvokli;
- organizēt organizācijas aparāta darbu;

¹⁰ LVA, 1893.f., 2.apr., 5.l., 1.lp.o.p.

¹¹ Turpat.

¹² Turpat.

¹³ Turpat, 1.l., 1.lp.

¹⁴ Turpat, 5.lp.

¹⁵ Turpat, 14.lp.

¹⁶ Turpat, 17., 18.lp.

- kontrolēt, kā deputāti realizē organizācijas programmu.¹⁷

Organizācija piedalījās 1994.gada pašvaldību vēlēšanās. 1994.gada 19.decembrī politiskā organizācija "Saimnieks" tika pārveidota par partiju "Saimnieks". Par saviem galvenajiem uzdevumiem partija deklarēja:

- bremzēt valsts iedzīvotāju bīstami straujo materiālo noslāņošanos, palīdzēt cilvēkiem atrast savu vietu tirgus ekonomikā
- veicināt cīņu pret organizēto noziedzību un korupciju;
- veicināt lauku, mazo pilsētu un novadu saimniecisko attīstību, nepielaist aizsākušos Latvijas pārvēršanos "ekonomikas tuksnesī" ar dažām "labklājības oāzēm" lielpilsētās;
- panākt tādu valsts iedzīvotāju intelektuālo attīstību, kas atbilstu pasaules zinātnes un izglītības augstākajam līmenim, attīstīt profesionālās izglītības un kvalifikācijas pilnveidošanas sistēmu.

Uz 1995.gada 10.martu partijā bija reģistrēti 154 biedri.¹⁸ Pēc pusotra mēneša- 1995.gada 29.aprīlī partija "Saimnieks" apvienojās ar DP.¹⁹ Demokrātiskā partija "Saimnieks" ar šādu nosaukumu tika reģistrēta 1995.gada 22.jūnijā.

II

Laikā no 1995.gada janvāra līdz decembrim Latvijas Valsts arhīvā tika nodoti glabāšanā dokumenti par partijām, kas kādreiz bijušas patstāvīgas, bet laika gaitā transformējušās vienā- Demokrātiskajā partijā "Saimnieks" (līgumi Nr. 1/29, 2/112, 3/113). 1998.gada maijā un jūnijā tika veikta dokumentu aprakstīšana: vērtības ekspertīze, lietu formēšana, un 1998.gada augustā sastādīts izveidoto lietu apraksts. Darba rezultātā tika izveidoti:

- pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr.1 ar 120 lietām, kurā tika ievietoti dokumenti par Demokrātisko centra partiju (vēlāk- Demokrātisko partiju);
- pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr.2 ar 5 lietām par politisko organizāciju "Saimnieks" (vēlāk- Partiju "Saimnieks");
- pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr.3 ar 1 lietu par Demokrātisko partiju "Saimnieks";

¹⁷ LVA, 1893.f., 2.apr., 1.l., 18.lp.

¹⁸ Turpat, 5.l., 1.lp.o.p.

¹⁹ Turpat, 3.apr., 1.l., 2.lp.o.p.

- pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr.4 ar 11 lietām ar skaņu ierakstiem no DCP 2.kongresa, DP 3.kongresa 2.daļas un 4.kongresa;
- īslaicīgi glabājamo lietu apraksts Nr.5 ar 13 lietām, kurā atrodas dokumentu kopijas, otrie un trešie eksemplāri (šo dokumentu pirmie eksemplāri atrodas pastāvīgi glabājamo lietu aprakstā).

Lietu sistematizācija 1.aprakstā veikta pēc shēmas:

1. Partijas veidošanās procesa dokumenti,
2. DCP programma, statūti un to projekti,
3. DCP kongresu dokumenti,
4. DCP domes dokumenti,
5. DCP valdes sēžu protokoli,
6. DCP politiskās komisijas, koordinācijas padomes, goda tiesas un diskusiju kluba dokumenti,
7. DCP organizāciju un nodaļu sapulču protokoli ar pielikumiem,
8. DCP izstrādātās koncepcijas, priekšlikumi, programmas, aicinājumi un paziņojumi,
9. DCP biedru uzskaites kartītes,
10. DCP saimnieciskie dokumenti,
11. DCP sarakste,
12. DCP dokumenti par 5.Saeimas vēlēšanām,
13. DCP dokumenti par pašvaldību vēlēšanām 1994.gada 29.maijā,
14. Konferenču ar DCP piedalīšanos dokumenti,
15. DCP izdevums "Domas",
16. Laikrakstu "Diena", "Labrīt", "Vakara Ziņas" u.c. raksti par DCP un tās biedriem,
17. Fotogrāfijas,
18. Diapozitīvi.

1.aprakstā lietās, kurās atrodas gan DCP, gan DP dokumenti kā fondradis norādīta tikai DCP, jo DP bija tieša DCP pēctece, tās pienākumu un tiesību mantiniece. Kongresu dokumentiem, valdes un domes sēžu protokoliem pievienoti arī pie tiem atrodošies pielikumi, vadoties pēc oriģinālās kārtības principa. DCP programmas un statūtu projekti atstāti Domes un kongresu dokumentos, ja dienas kārtībā bijis jautājums par to mainīšanu, respektīvi, ja tie organiski iekļāvušies sēžu dokumentu kopumā. Noteiktiem notikumiem veltītie laikrakstu izgriezumi aprakstā novietoti tūlīt aiz citiem dokumentiem par attiecīgo notikumu, pārējie ievietoti aprakstu avīžu izgriezumū sadaļā.

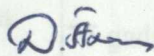
5.aprakstā ievietoti atsevišķu institūciju vēlēšanu biļeteni, ja tajos nav izdarītas nekādas atzīmes, kas sniedz papildus informāciju. Ja biļetenos izdarītas kaut niecīgas izmaiņas, tie iekļauti 1.aprakstā. Mandātu un balsu skaitīšanas komisijas ziņojumi pievienoti biļeteniem, no kuriem ziņojumi veidoti.

Iekšējie apraksti izveidoti 52.lietai "DCP organizāciju un nodaļu sapulču protokoli ar pielikumiem", sakārtojot tos alfabēta secībā, bet Rīgas rajonus piesaistot Rīgas pilsētai (arī alfabētiskā kārtībā), 88.lietai "DP kandidātu 1994.gada 29.maija pašvaldību vēlēšanām Latvijas rajonos un pilsētās programmas, aģitācijas izdevumi, pilnvaras iesniegt deputātu sarakstus un vēlēšanu rezultāti", kārtojot dokumentus alfabētiskā secībā analogi 52.lietai. Alfabētiskā kārtībā sakārtotas arī DCP biedru uzskaites kartītes. Alfabētiskā secībā sakārtotas arī fotogrāfijas ar DCP biedriem, ievietojot katra biedra fotogrāfijas atsevišķā caurspīdīgā celofāna kabatiņā, kas atvieglo interesējošā materiāla atrašanu.

Lietas aprakstā sakārtotas pēc nomināli hronoloģiskā principa. Aprakstam sastādīta vēsturiskā izziņa.

Vēsturisko izziņu sastādīja

Nevalstisko organizāciju un privātuzņēmumu dokumentu daļas
vecākais referents

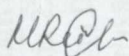
D.Āzens

1893. fonda Demokrātiskā partija "Saimnieks" un tās priekšteči

Vairāklīmeņu arhīviskā apraksta shēma

Uzziņu kods	Nosaukums	Sērijas/ sērijas apakšlīmeņa glabāšanas termiņš	Sērijas/ sērijas apakšlīmeņa pieejamības nosacījumi
1893	Demokrātiskā partija "Saimnieks" un tās priekšteči		
1	Demokrātiskā centra partija, Demokrātiskā partija		
1.1	Dibināšanas, vadības un politiskās darbības dokumenti	pastāvīgi	
1.2	Partijas biedru uzskaites kartītes un fotogrāfijas	pastāvīgi	
1.3	Periodiskie izdevumi, publikācijas laikrakstos par partiju un tās biedriem	pastāvīgi	
1.4	Sarakstes dokumenti	pastāvīgi	
2	Partija "Saimnieks"		
2.1	Dibināšanas un reģistrācijas dokumenti, partijas programma un izdevums "Saimnieks"	pastāvīgi	
3	Demokrātiskā partija "Saimnieks", Latvijas Demokrātiskā partija		
3.1	Partijas statūti, vēsture	pastāvīgi	
3.2	Personāla dokumenti (pavēles, rīkojumi, darba līgumi u.c.)	75 gadi	satur fizisku personu datus

Izstrādātājs:
LNA LVA arhīva eksperte

M. Reča

SASKAŅOTS

Latvijas Nacionālā arhīva
Dokumentu un arhīvu
pārvaldības ekspertu komisijas
Latvijas Valsts arhīva
apakškomisijas

06.12.2018. sēdē, prot.Nr. 3

1893.fonda

(arhīva fonda numurs)

Demokrātiskā partija "Saimnieks" un tās priekšteči

Arhīvais apraksts par 1995.-2004. gadu (turpinājums)

Fonda apraksts

Nr.p.k	Elements	Apraksts
1	Arhīva fonda uzzīņu kods	LV_LNA_LVA_F1893
2	Nosaukums	Demokrātiskā partija "Saimnieks" un tās priekšteči
3	Datējums no	01.08.1995
4	Datējums līdz	2004
5	Apjoms	5 glabājamās vienības
6	Informācijas nesēju formas	Tekstualie dokumenti papīra formā
7	Fondraža administratīvā vēsture	Demokrātiskās partijas "Saimnieks" (no 1999. g. saucās Latvijas Demokrātiskā partija) un tās priekšteču administratīvo vēsturi skatīt fonda vēsturiskajā izziņā par 1992. - 1995. gadu. 1995. gada 22. jūnijā, apvienojoties Demokrātiskai partijai un partijai "Saimnieks", tika reģistrēta partija ar nosaukumu Demokrātiskā partija "Saimnieks". Tās pamatmērķi bija Latvijas neatkarības un tās demokrātiskās iekārtas tālāka nostiprināšana, tiesiskas valsts veidošana, saskaņas sekmēšana starp dažādām iedzīvotāju grupām un slāņiem, politiskās stabilitātes un ekonomiskās augšupejas veicināšana Latvijas sociālajam un kultūras uzplaukumam. 1999. gada 28. novembrī notikušajā 6. partijas kongresā izlemts par organizācijas nosaukuma maiņu un 2000. gada 7. janvārī partija tika reģistrēta kā Latvijas Demokrātiskā Partija (LDP). LDP struktūra - kongress (konference), valde un revīzijas komisija. Politiskā organizācija tiek likvidēta 2005. gada 9. martā.
8	Apraksta vienības arhīviskā vēsture	Latvijas Demokrātiskā partija (18.10.2004. akts par neapmaksātu dokumentu nodošanu - pieņemšanu pastāvīgā valsts glabāšanā).
9	Informācijas joma un saturs	Fonda turpinājumā iekļauti vadības dokumenti: LDP statūti ar 2003. gada grozījumiem, kā arī īss partijas vēstures izklāsts. Iekļauti arī personāla dokumenti: pavēles un rīkojumi personālsastāva jautājumos, darba līgumi, darbinieku personīgo kontu kartītes un darbaņēmēja Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu uzskaites kartītes.
11	Sistematizācija	Vairāklīmeņu arhīviskā apraksta shēma veidota pēc politiskās organizācijas struktūras.

13	Dokumenta valoda	latviešu, krievu valoda
14	Meklēšanas līdzekļi	Vairāklīmeņu arhīviskā apraksta shēma, arhīviskā apraksta turpinājums par 1995.-2004.gadu, pastāvīgi glabājamo lietu uzskaites saraksts Nr. 3 (turpinājums) par 2003.-2004.gadu, ilglaicīgi (75 gadi) glabājamo lietu uzskaites saraksts Nr. 6 par 1995. - 2004. gadu.

Izstrādātais: LNA LVA Dokumentu saglabāšanas nodaļas arhīva eksperte M. Reča

Atzīme par dokumenta saskaņojumu ar
Latvijas Nacionālo arhīvu

SASKAŅOTS
Latvijas Nacionālā arhīva
Dokumentu un arhīvu
pārvaldības ekspertu komisijas
Latvijas Valsts arhīva
apakškomisijas
06.12.2018. sēdē, prot. Nr. 3

~~Šinī lietā 6 (xšās)
numurētas lapas
1998. g. "5." novembrī
LVA arhivists Biura~~

Šinī lietā 8 (astoyas)
numurētas lapas
20 18. g. "17." decembrī
LVA arhivists [Signature]